

ĆWICZENIA LOGOPEDYCZNE DLA DZIECI Z ROTACYZMEM

Kiedy R nie brzmi jak R

Trudnością przy wywoływaniu głoski [r] jest mało sprawny język, dlatego tak ważne są ćwiczenia usprawniające zwłaszcza jego czubek.

ĆWICZENIA JĘZYKA:

- nagryzanie brzegów języka zębami (masaż) i rozciąganie go
- przeciskanie języka przez maksymalnie zbliżone do siebie zęby żuchwy i szczęki górnej
- klaskanie
- przesuwanie czubkiem języka po podniebieniu (od zębów w głąb jamy ustnej)
- wysuwanie szerokiego języka z buzi nie dotykając zębów (jama ustna szeroko otwarta)
- klaskanie (kształt ust jak przy głosce [i] oraz [u])
- odklejanie czubkiem języka chrupki, opłatka, miodu, czekolady z „zaczarowanego miejsca” na podniebieniu twardym (z wałka dziąsłowego)
- ssanie landrynki

ĆWICZENIA ARTYKULACYJNE:

1. Wymawianie głosek [t], [d], [n] dziąsłowo tzn. czubek języka cofa się w głąb jamy ustnej i dotyka wałka dziąsłowego, czyli „magicznego miejsca” (wybrzuszenia w szczęce przebiegającego równolegle do linii zębów). Głoski wymawiamy w izolacji coraz szybciej, niejako stukając językiem o podniebienie.
2. Powtarzanie głosek [t d n] dziąsłowego w różnych konfiguracjach, na przemian i bardzo szybko
 - **Td, Td, Td**
 - **te de, te de, te de**
 - **Tu du, Tu du, Tu du**
 - **Tdn, Tdn, Tdn**
3. Przy wymawianiu [d] realizowanego w sposób dziąsłowy jak najszybciej dotykamy palcem dziecka czubek języka od dołu – wychodzi wtedy wibracja „sztuczne r”. Zamiast d-dziąsłowego można mówić [ż].

4. W trakcie mówienia [l] delikatne podbijanie ręką brody (metoda I. Styczek).
5. Wydmuchiwanie powietrza przy języku ułożonym przy dziąsłach i dmuchać (powstaje dźwięk podobny do [drr]).
6. Powtarzanie wyrazów, w których występuje [r] zamieniając je na [d] – dziąsłowe [metoda Talmy] .

WPROWADZANIE GŁOSKI [r] DO WYRAZÓW :

Do tego etapu można przejść, jeśli dziecko opanowało i utrwaliło poprawną realizację głoski [r] w sylabach izolacji ([rrrrr]).

Głoskę [r] zawsze najpierw ze spółgłoskami [d] i [t]dziąsłowymi.

1. Głoska [r] w nagłosie wyrazów – po wywołaniu „r” w izolacji i sylabach

Początkowo można zamieniać głoskę [r] na [d] dziąsłowe (np. rak à dak, ryba à dyba).

Przykładowe wyrazy do ćwiczeń: *rak, rama, rana, rasa, rata, radio, ranek, ratunek, rakietka, rok, ropa, rola, rondel, rolni, robot, robota, roleta, rogi, rosół, robak, rozkład, robota, roślina, rów, rój, ród, ruch, ruda, róża, ruina, rulon, równy, różnica, rumianek, rebus, renta, reszta, rejon, rekin, remont, reguła, redakcja, recepta, ryk, rytm, ryba, rynek, rynna, rysunek*

2. Głoska [r] w śródgłosie wyrazów

Początkowo można zamieniać głoskę [r] na [d] dziąsłowe np. kara à kada, para à pada).

Przykładowe wyrazy do ćwiczeń: *kara, para, mara, wara, Sara, tara, kora, pora, góra, mury, nurek, worek, dziura, korek, pióro, murek, fura, skóra, aparat, parasol, korona, jezioro, orać, rura, wtorek, skorupa, piorun, figura, biuro, teren, litera, kierat, siekiera, cerata, żyrafa, gitara, naród, obora, ogórek, huragan, skóra, kura.*

3. Głoska [r] w wygłosie wyrazów

Początkowo można zamieniać głoskę [r] na [d] dziąsłowe np. żar à dar, dar à dad.

Przykładowe wyrazy do ćwiczeń: żar, dar, smar, ciężar, katar, aktor, autor, amator, konduktor, pomidor, bór, chór, mur, tur, zbiór, otwór, dyżur, kaptur, ser, ster, saper, kufer, monter, numer, plaster, cukier, lakier, puder, wir, parter, chaber, bohater, bór, car, ciężar, cukier, dar, deser, doktor, dwór, gwar, koper, kufer, lakier, motor, muchomor, numer, papier, pazur, potwór, sznur, świder, upór, zegar, wir.

Zestaw wyrazów do ćwiczeń głoski [r]:

- a) [dr] : drabina, drań, drapać, dramat, drasnąć, drażnić, drążyć, dreptać, dreszcz, drewniaki, drewniany, drewno, dręczyć, drobny, droga, drogi, drogowskaz, drops, drozd, drożdże, drugi, drób, drut, drużyna, adres, biedronka, biodro, hydrant, modry, odrabiać, odrywać, podróż, udręka, wiadro, wydra, cedr.
- b) [tr] : tracić, trafić, trampki, tramwaj, tran, trapez, trasa, tratwa, trawa, trasa, trąbka, tren, tragiczny, trąbić, trącać, trener, tresować, trochę, trociny, troje, trolejbus, tronowy, trója, trójkąt, truć, trudny, trujący, truskawka, trybuna, tryskać, atrament, cytryna, chytry, futro, futryna, jutro, natrysk, opatrunek, otruty, patrol, wiatr, pietruszka, potrafić, potrawa, utrata, wiatrak, zatracić, zatrucie, jesiotr, litr, łotr, metr.

Zestaw zdań do ćwiczeń głoski [r]: kiedy utrwalamy „ r „ w zdaniach

Renata ma rozwiniętą różę.
Romek naprawia rower .
Ranna rosa jest zimna .
Jurek narysował równą kreskę .
Rysio karmi kury .
Rano rozległ się alarm .
Robert kroi arbuza .
Rankiem lśni rosa .
W porcie rybackim jest duży ruch .
Na rynku stoją latarnie .
Robotnicy wracają z fabryki .

Na biurku leży pióro .
W torebce jest rumianek
Krysia ma czerwone korale .
Marysia karmi kury.
Krawiec prasuje ubranie .
Krysia gra na trąbce .
Koło bramy chodzi kruk .
W ogrodzie leżą grabie .
Krowa skubie mokrą trawę .
Na grobli stoi grupa dzieci .
Bronek zapomniał adresu .
W pralce jest brudne ubranie .
Brat pracuje w fabryce
Strażak niesie drabinę .
Na drodze leży drut.
Siostra kupiła truskawki .
Po futrynie chodzi biedronka .
Na strychu wisi futro .
Czeka nas trudna droga .
Po drugiej stronie jest wiatrak .
Patryk stroi struny gitary .
Trener założył dres .
Franek ma nowe trampki .
Struś przeskoczył strumyk .
Siostra założyła opatrunek .
Tramwaj skręcił w prawo .

Należy pamiętać, że wywołanie prawidłowego brzmienia głoski [r], ze względu na to, że jest ona trudna artykulacyjnie, może być trudne i czasochłonne. Należy motywować dziecko i nagradzać za każdy, najmniejszy nawet postęp. Drogą do sukcesu jest systematyczne ćwiczenie podczas zajęć logoterapii w szkole oraz codzienne utrwalanie prawidłowej wymowy w domu.